

Kljub izredni znanstveni višini je ostal Alojz Šercelj skromen, včasih nerazumljen in ob nagradah prezrt. Naj bo današnja lavdacija skromna oddolžitev za njegovo delo. Čestitamo!

Mitja ZUPANČIČ

OB 50-LETNICI Biološkega inštituta Jovana Hadžija ZRC SAZU

V zadnjih letih je že nekaj inštitutov Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU praznovalo častitljive obletnice obstoja, lani 21. marca 2000, pa se jim je s petdesetletnico uspešnega delovanja pridružil tudi Biološki inštitut Jovana Hadžija.

Inštitut nosi ime po akademiku prof. dr. Jovanu Hadžiju, ki je bil ustanovitelj in prvi upravnik Biološkega inštituta. Raziskoval je različne skupine živali in je s svojimi pogledi na razvoj živih bitij, ki jih je objavil v delih Turbelarijska teorija knidarijev in Evolucija metazojev, vzbudil velik odmev tudi v znanstvenih krogih v tujini.

Inštitut se je od skromnih začetkov v 50 letih razvil v eno izmed vodilnih institucij za raziskave živega sveta na Slovenskem, kjer dancs dela 20 raziskovalcev. Usmerjen je predvsem v raziskavo biološke raznolikosti kopenskih ekosistemov, predvsem flore praprotnic in cvetnic, vegetacije in nekaterih živalskih skupin. Program je naravnan na terensko in laboratorijsko delo, k analizam in sintezam gradiva, ki ga sistematično zbiramo in evidentiramo na območju Slovenije in sosednjih dežel. Program dela lahko razdelimo v pet skupin: floristično, algološko, geobotanično in vegetacijsko, paleovegetacijsko ter zoološko.

Floristične in taksonomske raziskave obsegajo raziskovanje rastlinskih vrst, predvsem praprotnic in cvetnic, njihovo pojavljanje, razširjenost in njihovo vrstno različnost. V tej skupini sta delovala akad. prof. dr. Ernest Mayer in dr. Darinka Trpin. Danes skupino vodi dr. Branko Vrešč.

V okviru algoloških raziskav je dr. Ivka Munda preučevala predvsem ekologijo in kemizem morskih alg ter problem onesnaženosti teh habitatov.

V skupini geobotaničnih in vegetacijskih raziskav obdelujemo rastlinstvo Slovenije, in sicer gozdno, travniško, ruderalno, plevelno, alpinsko, vodno, obvodno ter vegetacijo gozdnih robov. Z raziskavami vegetacije je na inštitutu začel izredni član SAZU prof. dr. Maks Wraber, nato so mu sledili še izredni član SAZU dr. Mitja Zupančič, dr. Ivo Puncer. Prof. dr. Vlado Tregubov, dr. Lojze Marinček, prof. dr. Marko Accetto, dr. Igor Dakskobler, ki vodi tudi regijsko raziskovalno postajo v Tolminu in dr. Andraž Čarni.

Paleovegetacijske raziskave, ki obravnavajo razvoj vegetacije, predvsem v času po zadnjih poledenitvah je začel akademik dr. Alojz Šercelj, ki dancs raziskuje skupaj z dr. Metko Culiberg.

Zoološke raziskave je začel že omenjeni akademik prof. dr. Jovan Hadži, ki se mu je

kmalu pridružil akademik prof. dr. Janez Matjašič, za njim dr. Jan Cernelutti, prof. dr. Štefan Sušec-Michielli, akad. dr. Jože Bole in dr. Narcis Mršič. Danes delata v skupini dr. Božidar Drovenik, ki skupino tudi vodi, in dr. Rajko Slapnik. Zoološke raziskave so usmerjene v glavnem v raziskovanje naslednjih skupin: praživali, vrtinčarjev, spužev, trdoživnjakov, mehkužcev (polžev, školjk), deževnikov, ščipalcev in paščipalcev, pajkovcev, dvojnonog, žuželk (kačjih pastirjev, hroščev, metuljev), morskih rib, dvoživk in plazilcev.

V inštitutskem programu se zrcali skupni program SAZU in ZRC SAZU »Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda« iz leta 1980. Temeljna naloga tega dolgoročnega in meddisciplinarnega raziskovalnega programa humanističnih, družboslovnih in naravoslovnih ved je bila raziskovanje preteklosti in sedanjosti Slovencev z vidika različnih znanosti, osrednji cilj programa pa je naravnan k opredelitvi pojma naše narodne identitete. Preučevanje flore, favne in vegetacije je v prvi vrsti pomembno za poznavanje naše naravne dediščine. Poznavanje živega sveta pa je eden izmed elementov naše identitete. Naravna dediščina je zaradi svoje velike raznovrstnosti tako ceden izmed pomembnih dejavnikov pri uveljavitvi naše države.

Raziskave so neposredno pomembne tudi v drugih vedah, kot so na primer kmetijstvo in gozdarstvo. Poleg tega pa že sedaj izdelujemo elaborate in mnenja o vplivih na okolje pri posegih v prostor, prostorskem planiranju in sanacij cestnih brežin.

V prihodnje načrtujemo, da bomo zapolnili še nekatere neobdelane segmente in postopoma sintetizirali naše rezultate. Naš srednjeročni cilj je izdelava in objava pregleda vegetacije Slovenije, izdelava katalogov flore in obravnavanih živalskih skupin ter nadaljevanje sodelovanja v domačih in mednarodnih projektih.

Starejšim raziskovalcem na inštitutu gre zasluga, da lahko danes uspešno raziskujemo, kajti z odrekanjem in napor, ki si jih danes težko predstavljamo, so zgradili temelje, na katerih sloni uspešno delo inštituta. Danes je na inštitutu veliko mladih sodelavcev, ki z občudovanjem gledamo na njihovo delo, zato se bomo trudili, da se bo njihovo znanje ohranjalo in nadgrajevalo tudi v prihodnje.

Petra KOŠIR